

Bevarandeplan för Natura 2000-området Ledtorpet SE0420292

Ledtorpet och ängsvädd, Foto: Marie Björkander

Grunduppgifter om Ledtorpet

Län: Skåne
Kommun: Båstad
Läge: 3,5 km SO Båstad
Markägare: Enskild
Areal: 2,1 ha
Skyddsform: Saknas
Bakgrund: pSCI beslutat av Regeringen 2002-01.
SCI fastställt av EU-kommissionen 2004-12.
SAC fastställt av Regeringen 2013-04.
Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne län 2016-12-16
respektive 2016-12-30.
Reviderad: 2016-10

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen.

Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området.

Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter. Vid tillståndsprövning är det viktigt att utnyttja den nya kunskapen som finns i reviderade bevarandeplaner även innan dessa planer har beslutats.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets hemsida: www.naturvardsverket.se

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000.....	8
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	9
Areal naturtyper	10
Ekologiska strukturer och funktioner	10
Typiska arter för naturtyperna.....	11
Natura 2000-arter.....	11
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	12
Naturtyper	12
Natura 2000 – arter.....	13
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	14
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	15
<i>Skydd och reglering</i>	16
Bevarandeåtgärder.....	16
<i>Prioriterade bevarandeåtgärder</i>	16
<i>Restaureringsåtgärder</i>	16
<i>Löpande skötsel</i>	16
Uppföljning	17
REFERENSER.....	17
BILAGOR	17
Bilaga 1: Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	19
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	20
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per träslag samt mängdbedömningar.....	21
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	22

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Ledtorpet ligger på Hallandsåsens höjdplatå alldeles intill Lya ljunghed. Här finns små rester bevarade av de sidvallsängar som i äldre tider legat utmed Lyabäckens övre del.

Det mesta av de forna sidvallsängarna är alskog eller uppodlade idag. Natura 2000-området utgörs idag av fuktiga betesmarker med både rikkärr och kalkfuktäng.

Det finns en kalkrik jordmån i området som tillsammans med slätter bidragit till den rika kärllväxtfloran. I övrigt består jordarterna av organiska jordarter med torv och kärr samt av morän- Bergrunden består av kvarts- och fältspatrik omvandlade bergarter som gnejs, granitisk gnejs m.m.

Bjärehalvöns kustområden beboddes tidigt och var en centralbygd under bronsåldern (1 500 – 500 f Kr). Spår från denna tid finns även i trakten runt Lyadalen uppe på åsen. Fynd, som vittnar att området har utnyttjats

under brons-/järnåldern, är högar, rösen och skålgropar (älvkvarnar) och fornåkrar. Den äldsta kända kartan där skogen i Skåne är markerad är Buhrmans Schoones karta från 1680-talet. Denna karta, som grovt anger skogens utbredning i Skåne, visar att området runt Sinarpsdalen var helt öppet vid denna tid. Redan på 1400- och 1500-talet började man troligen att avverka skog i större skala på Hallandsåsens sluttningar. Enligt skriftliga källor hade skogarna på Bjärehalvön inklusive Hallandsåsen under dansktiden (medeltiden) varit en viktig inkomstkälla, bland annat var det en livlig vedhandel med Köpenhamn. Enligt Campbells indelning av Skåne i olika bygder låg det aktuella området på gränsen mellan ”Ris och mellanbygd” och ”Skogsbygd” under 1700-talet. Att skogen i var gles eller saknades i denna del av åsen vid denna tid framgår av Campbells beskrivning ”Den skogsbygden som möter i Bjäre härad karakteriserades vid denna tiden av att större sammanhängande skogar och täta skogar saknades”.

Tillbakagången av skogen på Hallandsås kulminerade under första hälften av 1800-talet, då större delen av Hallandsås utmarker var skoglösa. Skogen hade ersatts med framförallt ljunghedar.

Enligt den gamla ekonomiska kartan har sidvallsängarna varit i bruk så sent som på 1920-talet. Vid ängs- och hagmarksinventeringen 1989 var området svagt hävdat och bevuxet med mycket lövsly. Men under perioden 1990-95 utfördes omfattande röjningsarbeten där områdets förhållande förbättrades.

Lyabäckens huvudfåra är med undantag av några kortare sträckor i huvudsak opåverkad av mänskliga ingrepp. Vattnet i Lyabäcken har under de senaste åren påverkats i samband med pågående tågtunnelbygget genom Hallandsåsen. Det gäller både utsläpp i bäcken och grundvattensänkningar. Trots detta har bäcken höga naturvärden.

Norr om bäcken har hävden varit svag under en längre tid och marken tycks vara påverkad av kvävetillförsel. Här har ett litet område hägnats in och hävdas sedan 1992 med årlig slätter i regi av Bjäre Naturskyddsförening. Söder om bäcken finns ett

rikkärr som hyser en mycket värdefull flora. Detta hävdas genom sent betespåsläpp med lätta nötdjur.

I samband med Hallandsås-byggandet har en del ingrepp orsakat skador i området genom att bl.a. grundvattnet sänktes då dubbelt så mycket vatten som Vattendomstolen hade gett tillstånd för hade letts ut ur tunneln. En annan skada var att betong läckt ut till Lyabäcken och orsakat en omfattande fiskdöd och döda betesdjur m.m.

En inventering gjordes 1998 för att följa upp floran och påvisa eventuella framtida förändringar i hydrologi.

Marken norr om bäcken har också dikats ut för 25-30 år sedan och vid något tillfälle har bäcken rätats och fördjupats. En mindre dikning har också gjorts vid rikkärret söder om bäcken.

Området angränsar i söder till Natura 2000-området Korup, SE0420273 och i öster till Natura 2000-området Lya Ljunghed och Älemossen, SE0420179.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök under växtsäsongen år 2015.

Tabell 1. Ledtorpets naturtyper med arealer 2015 och Natura 2000-arter. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
♦ 6411-Kalkfuktäng	0,2		0,2
*6230 - Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat	0,02		0,02
7230 - Rikkärr	0,3		0,3
♦ 3260- Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor	0,03		0,03
Total areal naturtyper:	0,52		0,52
Total områdesareal:	2,1		
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
♦ ny naturtyp/art som inte är beslutad av Regeringen			
Natura 2000-arter	Bevarandestatus		
Kalkkärrsgrynsnäcka (<i>Vertigo geyeri</i>)-1013	Fullgod bevarandestatus		
Smalgrynsnäcka –(<i>Vertigo angustior</i>) 1014	Fullgod bevarandestatus		
♦ Käppkrokmossa (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>)- 1393	Icke fullgod bevarandestatus		

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Bevarandesyftet för Natura 2000-området Ledtorpet är att bevara en liten rest av de sidvallsängar som i äldre tider legat utmed Lyabäckens övre del. Natura 2000-området utgörs idag av fuktiga betesmarker med både rikkärr (7230) och kalkfuktäng (6411). Övriga naturtyper som finns är stagg-gräsmark (6230) och vattendrag (3260). De prioriterade bevarandevärdena är de artrika naturtyperna rikkärr (7230) och kalkfuktäng (6411).

Motivering till Natura 2000-klassning:

Natura 2000-området utgör en flack, tämligen näringsrik, slätterhävdad kalkfuktäng samt ett rikkärr. Vegetationen är högvuxen med insprängda partier med lägre vegetation. Området har lång hävdkontinuitet och har förekomster av kalkkärrsgrynsnäcka och smalgrynsnäcka. Rikkärret har mycket värdefull flora.

Bevarandemål

Betesmark

Arealerna ska vara enligt målindikatorerna nedan. Grundvattennivån ska vara naturligt hög under större delar av året, naturtyperna rikkärr (7230) och mindre vattendrag (3260) är extra känsliga för ändringar i grundvattennivå samt ändringar i grundvattnets kemiska egenskaper och temperatur. Området ska vara välhävdad av antingen bete eller slätter. Hydromorfologiska strukturer som är väl förknippade med naturtypen ska finnas i riklig utsträckning. Våtmarken ska vara öppen där busk- eller trädskikt endast finns i liten omfattning. Vegetationen är karakteristisk för naturtypen och artrik. Hydrokemin ska vara utan betydande antropogen påverkan med kalkpåverkan, baskatjonrika förhållanden och god vattenkvalitet. betesmarkerna finns i anslutning till och står i nära förbindelse med omgivande vattendrag. Följande strukturer ska finnas området i riklig utsträckning: fastmatta. Bottenskiktet ska domineras av vitmossor men det får förekomma inslag av brunmossor. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar sker regelbundet och/eller säsongsvis. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma.

Vattendrag

Arealen ska vara enligt målindikatorerna nedan. Det ska finnas en naturliknande hydrologisk regim och det ska finnas älvsjöar, sel, meandersträckor, kvillar, forsar och fall, erosionspartier, branter, sedimentation. Den hydrologiska regimen ska vara naturlig. Det ska finnas en naturliknande vattenståndsvariation som skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Det ska finnas sträckor som präglas av erosion och sedimentation (meandring) som skapar blottlagd jord/strandzon och strandbrinkar. Vattenkvaliteten ska vara god. Siktdjupet ska vara stort med klart vatten. Kalkhalten ska vara hög. Halten av näringsämnen ska vara naturligt låg. Försurningssituationen ska vara god. Vattendraget ska vara naturligt eller naturliknande med avseende på rätning och rensning samt innehålla naturliga strukturer. Typiska arter ska förekomma allmänt.

Målindikatorer

För Ledtorpet innebär detta följande målindikatorer:

Areal naturtyper

- Arealen av kalkfuktäng (6411) ska vara minst 0,2 hektar.
- Arealen med rikkärr (7230) ska vara minst 0,3 ha.
- Arealen av stagg-gräsmark (6230) ska vara minst 0,02 ha och
- Arealen med mindre vattendrag (3260) ska vara minst 0,03 ha.

Ekologiska strukturer och funktioner

Rikkärr (7230), staggräsmarker (6230) och kalkfuktäng (6411)

- Kalkfuktängen norr om bäcken skall hävdas genom årlig slåtter och efterbete.
- Rikkärret söder om bäcken skall företrädesvis hävdas med årlig slåtter och efterbete. Alternativt skall rikkärret hävdas genom sent betespåsläpp med lätta nötdjur.
- Hydrologin och pH-värdet i området måste förbli intakt med en hög grundvattennivå. Det ska finnas en ständig tillgång på basrikligt vatten.
- Få träd och buskar får finnas i dessa naturtyper, men några videbuskar sparas för grynsnäckornas skull.

Vattendrag (3260)

- vattendraget Lyabäcken skall rinna fritt utan att rätas eller invallas,
- inga vandringshinder för fisk får förekomma i bäcken,
- inget vatten får tillföras bäcken utöver den naturliga avrinningen från bäckens avrinningsområden
- åbotten skall vara opåverkad av yttre störning,
- vattnet skall bibehålla sin relativa näringsfattigdom,
- lek- och uppväxtbottnar för öringen får inte vara igenslammade,

- vattnet skall vara opåverkat av främmande ämnen som är giftiga eller hormonstörande

Typiska arter för naturtyperna

Rikkärr (7230)

Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. För rikkärr finns följande typiska arter inom området: ängsnycklar, gräsull, knagglestarr, näbbstarr, käppkrokmossa, slätterblomma, tätört, späd skorpionmossa, gyllenmossa, stor skedmossa, och ängstarr.

Kalkfuktäng (6411)

Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. För kalkfuktäng finns följande typiska arter inom området: darrgräs, gökblomster, hirsstarr, hårstarr, Jungfru Marie nycklar, knägräs, ängsnycklar, ängsskallra, ängstarr, ängsvädd, kärrspira, kärrsälting, loppstarr, smörbollor, stjärnstarr, sumpmåra, tätört och vildlin.

Mindre vattendrag (3260)

Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. För mindre vattendrag finns följande typiska arter inom området: öring

Stagg-gräsmark (6230)

Det ska finnas minst 2 typiska arter i genomsnitt per provyta. För stagg-gräsmarken finns följande typiska arter inom området: stagg, Sankt Persnycklar, ängsskallra och violett kantad guldvinge.

Natura 2000-arter

Kalkkärrsgrynsnäcka och smalgrynsnäcka

- Smalgrynsnäcka och kalkkärrsgrynsnäcka ska förekomma i livskraftiga populationer i området.
- Smalgrynsnäckan och kalkkärrsgrynsnäckan behöver ett inte alltför hårt betestryck för att överleva. Överbetning eller igenväxning av buskar, träd och vass p.g.a. helt utebliven hävd samt alltför kraftig röjning kan ha en mycket negativ inverkan på arterna.

Käppkrokmossa

- Käppkrokmossa ska finnas på en sammanlagd yta på minst 2 m² inom området

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Rikkärr (7230)

Rikkärret söder om bäcken kan närmast beskrivas som ett fastmattekärr av starr-ört-brunmoss-typ. Det innehåller en mycket artrik kärlväxtflora med bl a darrgräs, nålstarr, ängsstarr, knagglestarr, smörbollar, kärrspira, tätört, gräsull, vildlin och slätterblomma. Strukturen i kärret är småtavig, mycket pga djurens tramp.

Rikkärret domineras i bottenskiktet av späd skorpinjonmossa och gudspärrmossa. Andra arter som gyllenmossa, kärrbryum, stor skedmossa, purpurvitmossa, trindstarr och näbbstarr. Den mycket ovanliga käppkrokmossan finns också. Denna är bara känd från en till lokal i Skåne. Markerna söder om bäcken har i övrigt blivit kraftigt bevuxna med veketåg och förlorat mycket av sitt tidigare värde.

Fuktängar med blåtåtel och stagg -Kalkfuktäng (6411)

Kalkfuktängen sköts som slätteräng av Bjäre naturskyddsförening. Kalkfuktängen slåträs varje år. Kalkfuktängen ligger i en sluttning med översilat vatten. De mest framträdande arterna är vattenklöver, älggräs och strätta men även kalkfuktängen har en mycket artrik flora med bl.a. darrgräs, gökblomster, hirrstrarr, knägräs, ängsskallra, ängsvädd, kärrspira, kärrsälting, smörbollar, loppstarr och tätört.

Staggräsmarker (6230)

Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan ofta vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Fältskiktet består bl.a. av stagg, Sankt Persnycklar, ängsskallra. Fjärilen violettekantad guldvinge finns också här.

Vattendrag (3260)

Bäcken hyser goda öringbiotoper och en lokal öringstam. Dessutom har ål noteras. Bäcken och dess omgivning är miljö för bl a forsärla.

Lyabäcken avvattnar mossarna på åsen och fylls på även med artesiskt vatten uppstigande i och utmed bäcken. Grundvattnet rör sig mot så kallade utströmningsområden där det når markytan i form av källor eller små vattendrag.

Icke-naturtyper

Trädklädd kultiverad betesmark (6913)

I de fuktiga markerna runt omkring naturtyperna dominerar högväxta arter som älggräs men också örter som t.ex. gökblomster. Dessa delar är påverkade av kvävetillförsel och är oftast svagt betespåverkad. Norr om bäcken växer i den nordvästra kanten en

del spridda björkar och någon sälg. I mittsträngen på den lilla markvägen mot Korup växer bl a tagelsäv och rikligt med borstsäv.

Markerna söder om bäcken har i övrigt blivit kraftigt bevuxna med vecketåg och förlorat mycket av sitt tidigare värde.

Natura 2000 – arter

Smalgrynsnäcka

Smalgrynsnäcka förekommer i flera habitat. Den kan leva i habitat som rika och tämligen torra ädellövskogar i öppna–halvöppna rasbranter eller blockslutningar och på kalkpåverkade torrbackar och alvarmark. Det är främst i kusttrakter som arten återfinns i sådana torra habitat.

I övrigt förekommer arten i kalkkärr, på kalkfuktängar och i öppnare sumpskogar. Detta är de vanligaste habitaterna för inlandsförekomsterna, men även vid kusterna nyttjas våtmarkshabitat. I kalkpåverkade strandbiotoper kan den anträffas helt nära havet.

Arten är starkt beroende av kontinuitet och stabila förhållanden i markens förnaskikt. En måttligt intensiv betesdrift eller motsvarande påverkan som upprätthåller solinsläpp och påverkan på fältskikt är fördelaktigt för arten. Marksloitaget får dock inte bli alltför stort. Arten sprider sig ytterst långsamt, i storleksordningen med några få meter per år, vilket innebär att den är hänvisad till just det område där den lever.

Långdistansspridning sker dock sporadiskt, sannolikt med fåglar som vektor.

Kalkkärrsgrynsnäcka

Kalkkärrsgrynsnäcka är bunden till öppna kärrmiljöer och förekommer i regel inte i skogklädda kärr. Arten lever huvudsakligen i rikkärr (kalkkärr) och kalkfuktängar. En genomgång av lokaler i Syd- och Mellansverige gav ett pH-intervall av 5,75–7,5, vilket visar att arten kan leva i kärr där i varje fall pH är relativt lågt. Kärrmiljöerna är dock ofta mosaikartade och innehåller rikare stråk, vilka torde vara artens huvudsakliga hemvist.

En måttligt intensiv betesdrift eller motsvarande påverkan som upprätthåller solinsläpp och påverkan på fältskikt är fördelaktigt för arten. Marksloitaget får dock inte bli alltför stort.

Arten sprider sig ytterst långsamt, i storleksordningen några få meter per år, vilket innebär att den är hänvisad till just den våtmark där den lever. Långdistansspridning sker dock sporadiskt, sannolikt med fåglar som vektor. Vertigo-arterna är p.g.a. begränsade spridningsförmåga sannolikt goda indikatorer på lång kontinuitet av halvöppna förhållanden.

Käppkroksmossa

Arten förekommer sparsamt i större delen av landet, men är vanligare i delar av södra Sverige, Jämtland och Norrbottens län, och är mycket sällsynt i fjällen.

Käppkroksmossa växer i mineralrika, men inte nödvändigtvis kalkrika, och något näringsrika kärr, gärna i anslutning

till källor. De växer i gröna, grågröna eller brunaktiga lösa mattor, ofta med mindre eller sällan större inslag av klart röda färger. I miljöer med käppkrokmossa växer ofta också arterna guldskedmossa gyllenmossa, lerkrokmossa och nordlig krokmossa.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

- Befintliga och tidigare genomförda ingrepp i form av dikning och andra markavvattande åtgärder liksom dämning påverkar naturtypens hydrologi och hydrokemi, vilket kan ge konsekvenser på vegetation och torvbildning samt torvnedbrytning. Effekterna kan vara uttorkning, ökad igenväxning och erosion.
- Förändringar av växtplatsernas hydrologi och av kvaliteten på vattnet som försörjer källorna, utgör ett hot mot naturtyperna och käppkroksmossan. Möjligen kan även luftburna föroreningar i form av stort kvävenedfall hota käppkroksmossans fortlevnad, liksom igenväxning och exploatering av lokalerna.
- Skogsbruk; avverkning, körning och andra åtgärder påverkar hydrologi, lokalklimat och markstruktur. Den blöta miljön är känslig för sönderkörning. Avverkning av närliggande fastmarksskog kan orsaka läckage av näringsämnen.
- Spridning av kalk, aska eller gödningsämnen ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i närheten kan också skada naturtypen genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Ökad våtdeposition av kväve kan påverka naturtypen och öka igenväxningstakten. Försurning är också negativt för grynsnäckorna.
- Samhällsbyggande med nya kommunikationsleder, anläggningar etc kan direkt eller indirekt förstöra eller orsaka skada på naturtypen.
- Anläggning av skogsbilvägar över eller i närheten av naturtypen kan förutom påverkan på den fysiska miljön påverka hydrologin och/eller hydrokemin i ett område.
- Många rikkärr och kalkfuktängar med hävdgynnad flora hotas av igenväxning eller är under igenväxning pga upphörd hävd. Problemet är störst i Sydsverige

och beror vanligtvis på ändrad markanvändning och nedläggning av jordbruk. Alltför kraftig och felaktigt utförd röjning kan ha en mycket negativ inverkan på arterna.

- Alltför intensivt bete med tillhörande tramp kan skada rikkärr och kalkfuktängar. Det är också ett påtagligt hot för grynsnäckorna.
- Användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin är negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på Veterinärens inrådan.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Betesmarkerna ska inte sambetas med gödslade marker och tillskottsutfodring av betesdjur får endast ske i samband med övergångsutfodring vid betesläpp och installning.
- Ett sekundärt hot mot grynsnäckorna, som uppkommer genom ensidiga och felaktiga hävdåtgärder, är mekaniskt slitage genom för hårt betestryck och/eller felaktigt utförd röjning. På lokaler i den nedre delen av pH-intervallet, med dålig buffringsförmåga, kan även den pågående försurningsprocessen komma att slå ut populationer.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27-29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. I övergångsbestämmelserna krävdes inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001. Syftet med detta var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter. De ville dock inte framtvunga en obligatorisk omprövning av samtliga befintliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Därför aktualiseras tillståndsplikten både vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken. Om skötseln av ett Natura 2000-område orsakar merkostnader för en markägare eller arrendator kan ersättning

fås, till exempel miljöersättning för betesmarker. Markägaren kan även skriva skötselavtal med Länsstyrelsen.

Markägare kan eventuellt få rätt till ersättning om **tillstånd inte kan ges** och Natura 2000 innebär avsevärda begränsningar i pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten. Ersättning ges dock inte i alla fall t.ex. inte om man blivit nekad att uppföra byggnationer inom Natura 2000-områden. Om skog ska ersättas vill Naturvårdsverket att all skog inom Natura 2000-området ersätts samtidigt så att inte Natura 2000-området har ersatts i vissa delar och inte i andra. Miljöersättning inom betesmarker anses också vara en form av ersättning.

Skydd och reglering

Området är inte skyddat. Miljöersättning finns med särskilda värden på ca 90 % av området, de delar som saknar stöd har ej naturtyper utan bara icke-naturtyper. De nödvändiga bevarandevärdena anses vara tillräckligt reglerade. Objektet kommer att läggas in som ett DOS-objekt (Digitalt Områdesskydd) så att området kan utredas vidare för framtida skydd i form av naturreservat eller naturvårdsavtal.

Bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärderna består av nuvarande och eventuella planerade skydd, restaureringsåtgärder, som vanligtvis är större engångsåtgärder, och löpande skötsel, som inte är engångsåtgärder och som behöver göras löpande.

Prioriterade bevarandeåtgärder

De åtgärder som är särskilt prioriterade i området är att fortsätta hävda området helst med slätter men om det inte är möjligt, bete med sent betespåsläpp. Håll efter älgräs och andra högrötsväxter från rikkärr och kalkfuktäng. Hydrologin bör undersökas i området särskild gällande diken som avvattnar rikkärr och kalkfuktäng.

Restaureringsåtgärder

- Diken som avvattnar rikkärr och kalkfuktäng bör undersökas hydrologiskt för att försöka återställas på sikt så att inte de fuktiga naturtyperna blir torrare.
- Veketåg och andra osmakliga högröter som betesdjuren inte betar ner bör under ett antal år slås av manuellt. Därigenom kan dessa arter tryckas tillbaka samtidigt som man skapar ett smakligare bete.

Löpande skötsel

- Fortsatt slätter är viktigt för att de slättergynnade arterna ska finnas kvar. Kalkfuktängen och rikkärret ska helst slås med skärande eller klippande

redskap i augusti månad. Allt slaget material ska räfsas upp noggrant och köras bort eller eldas upp.

- Om inte slätter kan genomföras så är sent betespåsläpp ett bra alternativ för rikkärrets arter. För att kärren inte ska bli söndertrampade är det också viktigt att betet äger rum endast vid relativt torra förhållanden. Övrig mark vid Ledtorpet skall hävdas genom bete med lätta nötdjur. Fuktängarna ska vid betessäsongens slut vara väl avbetade.
- Vid rikkärret och kalkfuktängen ska älggräs som tränger sig på från kanterna tas bort, en ca 10 m skyddszon där älggräs och vecketåg slås av och förs bort, behövs runt naturtyperna.
- Några videbuskar behövs vid rikkärret för att gynna landsnäckorna men videbuskarna får inte bli för omfattande, viss röjning behövs.
- Träd som fallit i vattendraget bör endast undantagsvis tas bort om det utgör ett vandringshinder eller de orsakar översvämning av väg. Trädet kan då dras åt sidan så att det fortfarande hänger ut en bit över vattendraget eller att grenar som hindrar vattenflödet tas bort och resterande trädstam får ligga kvar i/över ån. I övrigt görs inga skötselåtgärder i vattendraget.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

Artdatabankens Artfaktablad (1992-2001) för de rödlistade arterna inom området.

Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.

Löfroth M. (ed.) 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.

Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål. Lund

Skogsstyrelsen, Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen. 2000.

Skogsvårdsstyrelsen 1995-11-08. Nyckelbiotopsinventeringen.

Länsstyrelsen 2007. Fastställande av skötselplan för naturreservatet Lyadalen i Båstads kommun. Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen, Bager. H och Persson A., 2009:41, Skånes rikkärr.2009.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

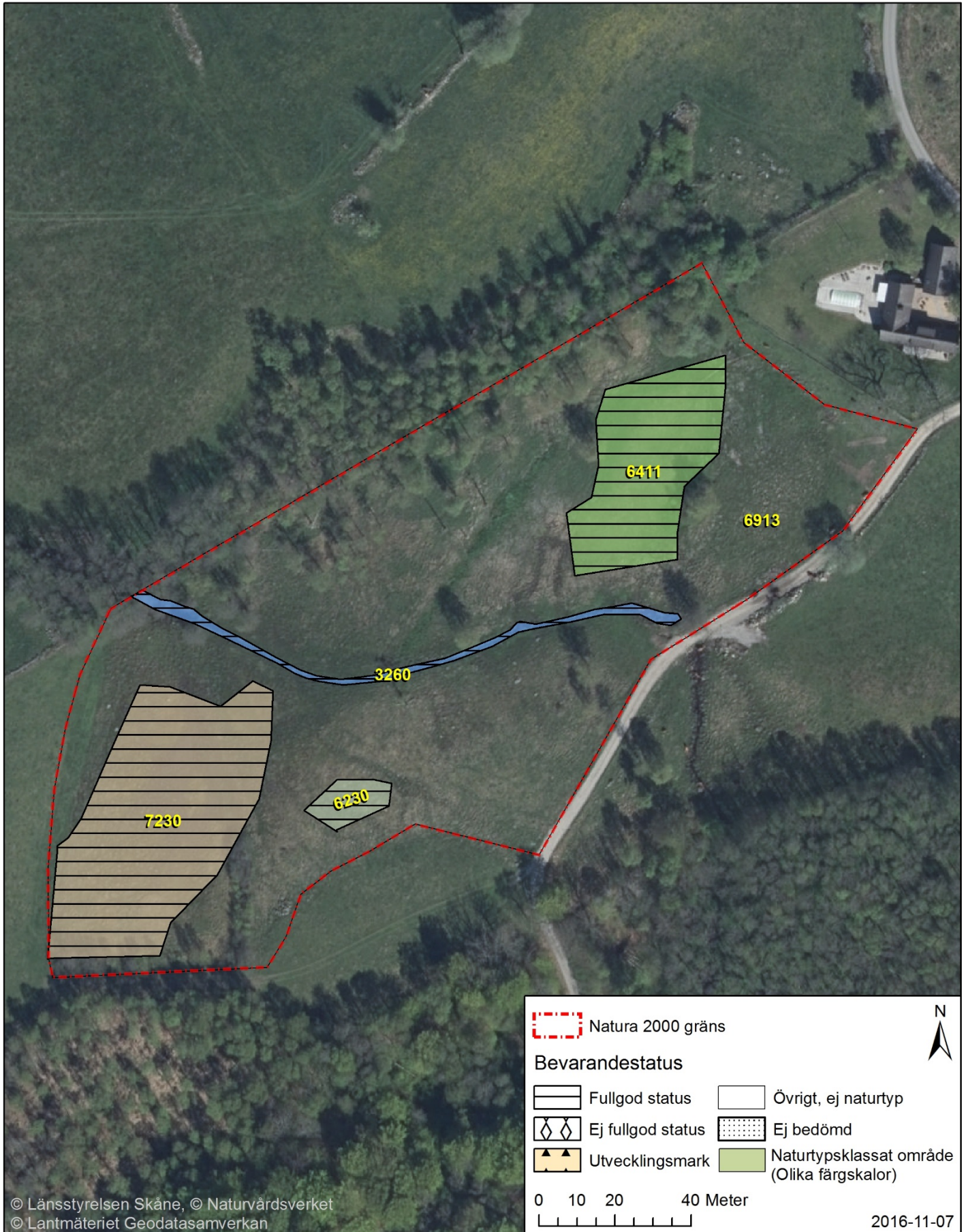
Planförfattare: Marie Björkander

Senast reviderad 2016-10-15 av Marie Björkander

Natura 2000-området Ledtorpet, SE0420292 med naturtyper

Förteckning över naturtyper återfinns i bilaga 2

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260)

Artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat (6230)

Fuktängar med blååtel och starr – Kalkfuktäng (6411)

Rikkärr (7230)

Icke-naturtyper

Trädbärande kultiverad betesmark (6913)

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med "gamla träd" avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet. *=Prioriterad naturtyp.

Naturtyp/Organism grupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/Annan fakta
Kärlväxter	ängsnycklar	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	F
	ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
	blågrönt mannagräs	<i>Glyceria declinata</i>	VU
	borstsäv	<i>Isolepis setacea</i>	EN
	Jungfru Marie nycklar	<i>Dactylorhiza maculata subsp. maculata</i>	F
	loppstarr	<i>Carex pulicaris</i>	VU
	smörbollar	<i>Trollius europaeus</i>	F
Fjärilar	sotnätfjäril	<i>Melitaea diamina</i>	NT
	violettkantad guldinge	<i>Lycaena hippothoe</i>	NT
Mossor	brokvitmossa	<i>Sphagnum russowii</i>	
	fransvitmossa	<i>Sphagnum fimbriatum</i>	
	hornvitmossa	<i>Sphagnum auriculatum</i>	
	käppkrokmossa	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	NT, F, B2
	knoppvitmossa	<i>Sphagnum teres</i>	
	mellanvitmossa	<i>Sphagnum affine</i>	
	tallvitmossa	<i>Sphagnum capillifolium</i>	
Grynsnäckor	Kalkkärrsgrynsnäcka	<i>Vertigo geyeri</i>	B2
	Smalgrynsnäcka	<i>Vertigo angustior</i>	B2

Bevarandeplanen för Ledtorpet

Syftet med Natura 2000-området Ledtorpet i Båstads kommun är att bevara en rest av de stora sidvallsängar som i äldre tider legat utmed Lyabäckens övre del. Det mesta av de forna sidvallsängarna är alskog eller uppodlade idag. Natura 2000-området utgörs idag av fuktiga betesmarker med både rikkärr och kalkfuktäng. Det finns en kalkrik jordmån i området som tillsammans med slätter bidragit till den rika kärlväxtfloran. En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane